

Opinnäytetyö (AMK)

Viestintä ja informaatiotieteet

Animaatio

2011

Heta Bilaletdin

GUMMO

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Viestintä| Animaatio

30.5. 2011| Sivumäärä 23

Opinnäytetyön ohjaaja Vesa Kankaanpää

Heta Bilaletdin

GUMMO

Opinnäytetyöni käsittelee Harmony Korinen elokuvaa Gummo. Korine (s.1973) on amerikkalainen elokuvaohjaaja ja käsikirjoittaja. Vuonna 1997 valmistunut Gummo on hänen debyyttielokuvansa.

Tekstissä luon elokuvaan yleissilmäyksen, käsittelen kerronnallisia ratkaisuja ja assosiaatiomaista rakennetta, henkilökuvausta sekä äänen ja musiikin käyttöä. Lopuksi pohdin elokuvan teemoja ja sanomaa, sekä yhteiskunnallista ulottuvuutta.

ASIASANAT:

elokuvat, kokeelliset elokuvat, ongelmanuoret, köyhyys, syrjäytyminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Animation

30.5. 2011 | Total number of pages 23

Instructor: Vesa Kankaanpää

Heta Bilaletdin

GUMMO

The topic of my bachelor's thesis is the feature film Gummo by Harmony Korine. Korine is an American film director and screenwriter. Gummo is his debut film.

The essay deals with Korine's way of building the film out of moments instead of writing a conventional plot. In the text I'm also analyzing the themes and aesthetics of Gummo, non-actor characters, experimental sound design and music of the film.

KEYWORDS:

Films, experimental films, youth, poverty, social exclusion

SISÄLTÖ

1	ALUSTUS	4
2	RAKENNE JA MILJÖÖ	5
3	HENKILÖT	7
4	MISTÄ ELOKUVA KERTOO?	10
5	TYYLILIKEINOT	12
6	KYLPYKOHTAUS	15
7	LOPUKSI	18
	LÄHTEET	22

KUVAT

	KUVA 1, Muskelit	5
	KUVA 2, Salomon ja Tummler	7
	KUVA 3, Dot ja Helen	8
	KUVA 4, Bunny Boy	10
	KUVA 5, Salomon ja ilmakivääri	14
	KUVA 6, Kylpy	15

1 Alustus

On kesä kahdeksankymmenluvun puolivälissä. Olemme pienessä ja köyhässä Xenian kaupungissa, Ohion osavaltiossa. Muutama vuosi sitten valtava tornado vyöryi läpi tämän maiseman, paiskoi taloja, ihmisiä, kissoja ja koiria. Yksikään ei säästynyt. Ne, jotka eivät menettäneet omaa henkeään, menettivät jonkun muun. Tuota traumaa kantaa nyt koko kaupunki.

Tästä tilanteesta alkaa Harmony Korinen vuonna 1997 valmistunut elokuva Gummo. Harmony Korine (s.1973) on amerikkalainen elokuvaohjaaja ja käsikirjoittaja. Hänellä on laaja ihailijakunta vaihtoehtielokuvaharrastajien parissa, mutta suurelle yleisölle hän on tuntematon. Ehkäpä siksi, että hänellä on kovanaaman maine. Maailmankuva Korinen elokuvissa ei mairittele katsojaa. Se on mieletön, typerä ja raaka.

Lohduton se ei kuitenkaan ole. Juuri siksi tahdon tarkastella hänen kerrontaansa. Tahdon pureutua siihen, kuinka Korine luo koskettavia tilanteita, kuinka hän tekee vastenmielisimmistäkin olennoista runollisia, järjettömyydestä käsitettävää. Tällä tavoin hän paljastaa ihmisestä jotain hyvin perimmäistä ja kokonaisvaltaista.

Korine on auteur. Hän käsikirjoittaa, ohjaa ja leikkaa elokuvansa, osittain myös kuvaa, joissakin jopa näyttelee. Korine uskoo, että ainoa keino tehdä hyviä elokuvia on noudattaa yhden ihmisen tarkkaa henkilökohtaista visiota. (Cunha, Tom, 1998, Indie Wire Magazine)

Opinnäytetyötä kirjoittaessani katsoin elokuvan kolmetoista kertaa. Aluksi muutamia kertoja alusta loppuun, sitten hieman eri näkökulmista ja välillä pysäyttäen, toisinaan samoja kohtauksia uudestaan toistaen. Ensin kokonaisuutta, sitten teknisiä seikkoja, kuten leikkausta ja rytmiä tarkkaillen, lopulta elokuvan teemoihin ja sanomaan

keskittyen, pintakerroksien läpi kohti ydintä. Lisäksi luin suuren joukon Korinen haastatteluja. Itse elokuvaa lukuun ottamatta kaikki lähteeni ovat sähköisiä. Korinesta ei ole olemassa juurikaan kirjallisuutta, koska hän ei ole järin vanha eikä kovinkaan kuuluisa.

Tämän tekstin tarkoitus ei ole luoda kaikenkattavaa, objektiivista kuvaa Gummosta. Sen tarkoitus on nostaa esiin joitakin tärkeitä, kristallisoituneita ja omintakeisia seikkoja, jotka tekevät elokuvasta minulle erityisen. Lähestyn Gummoa elokuvaopiskelijan näkökulmasta, oppimateriaalina.

KUVA 1, Muskelit

2 Rakenne ja miljö

Gummo on Harmony Korinen debyyttielokuva. Se on narratiivinen, mutta rakenteeltaan epäperinteinen kokopitkä näytelmäelokuva. Pienet, tunnelmaltaan voimakkaat tarinat lomittuvat toisiinsa. Keskiössä on Xenian kaupungin nuoriso. Elokuva ei ole kenenkään kasvutarina, se kuvaa tiettyä hetkeä päähenkilöiden elämässä, ehkä vain muutaman päivän jaksoa. Mikään ei ala tai pääty elokuvan aikana, kukaan ei ehdi muuttua. Monien kohtalo tuntuu lipuvan kohti tragediaa. Loppu on avoin. Korine ei moralisoi, eikä lupaa liikoja.

Tornado todella iski Xenian kaupunkiin vuonna 1974, mutta elokuva ei perustu tositapahtumiin.

Elokuva tapahtuu joutomaalla autonromujen ja roskiksien takana, kammottavien isojen lähiötalojen sotkuisissa kellareissa ja makuuhuoneissa, sekatavarakaupan takahuoneessa, metsän piiloissa ja kadulla. Xenian asukkaat ovat liimaa haistelevia, epävarmoja ja kömpelyydessään hurmaavia teinejä ja lapsia, kehitysvammaisia, väsyneitä yksinhuoltajaitejä ja syrjäytyneitä. Sosiaaliset ongelmat näkyvät kaikkialla. Kaupunkilaiset ovat kouluttamattomia, varattomia, päihdeongelmaisia, amerikkalaisen yhteiskunnan roskasakkia. Siis päähän potkittuja huonokäytöksiä juntteja, amerikan kielellä white trash. Näiden ihmisten lähtökohdat eivät alun perinkään olleet loistavat. Kun tornado pyyhkäisi mukanaan perheen, ystävän, rakastetun, tuhosi talon ja ripotteli kalusteet puihin ja sähköpylväisiin, syntyi kaupungillinen paatuneita ja rikkinäisiä olentoja: hädin tuskin toimeen tulevia, päämäärättömiä pudokkaita. Neuvokkaimmat keksivät jonkin hämäräbisneksen, toiset vain kuluttavat aikaa lorvien kuistilla ja päihtyen. Tornadon myötä syntyi uudenlainen moraali. Kun jokainen on nähnyt hirvittäviä asioita, katsotaan arjen pikkurikollisuutta ja mielenvikaisuutta hieman läpi sormien. Kaikki oireilevat ja kaikki ymmärtävät toisiaan, trauma on yhteinen ja siitä

mieluiten vaietaan. Hyväosaisia Korine ei näytä lainkaan. Vain hylkiöt ovat kiinnostavia ja tärkeitä.

KUVA 2, Salomon ja Tummler

3 Henkilöt

Salomon on vahvin päähenkilö. Hänellä on merkilliset kasvot. Hän ei ole kiiltokuvamaisen söpö lapsi, vaan kovia kokeneen näköinen, pitkänaamainen ja vakava. Salomonin tukka on kihartuva ja epämääräisesti leikattu, hän on kapeaharteinen ja laiha, farkkutakkinen. Hän on todella sympaattinen, mutta näyttää heti ensi silmäyksellä tarkkailuluokkalaiselta, ongelmatapaukselta. Hän ja Tummler ovat parivaljakko.

Salomon on nuorempi, hän ihailee Tummleria ja Tummler huolehtii Salomonista kuin pahatapainen isovelji. Salomon kulkee Tummlerin mukana esimerkiksi prostituoidun luo. Prostituoidulla on downin syndrooma.

Ystävykset näkyvät kuvissa eri tavoin. Tummleria katsotaan sammakkoperspektiivistä, hän on poseeraava ihailun kohde, kokenut, hauskannäköinen, viileä ja ahdistunut.

Salomon on pieni, kaino, hintelä ja hölmö. Hänen mukanaan kuljetaan tilanteisiin. Jos Tummler poistuu huoneesta, jää kamera Salomonin luo.

Heidän ystävyytensä ei kuitenkaan ole yksipuolinen ihailija-ihailtu-suhde. Salomon on itsenäinen toimija, ei arroganttien isojen poikien määräiltävissä. Tummlerin kiintymys Salomoniin näkyy arkisena huolehtimisena. Hän miettii, saako Salomon kotona ruokaa.

Tummler on yksinäinen, sillä hänen isoveljensä on lähtenyt Xeniasta suurkaupunkiin, hänen äitinsä on kuollut ja isänsä etäinen. Hän on täynnä maailmantuskaa. Toisinaan kohtauksien väliin on leikattu suttuista kotivideoomaista kuvaa, jossa Tummler räppää tai runoilee omiaan, enimmäkseen vihaisia purkauksia pikkuporvarillisesta teeskentelemisestä ja kaiken turhuudesta.

KUVA 3, Dot ja Helen

Tytöt Dot, Helen ja Darb edustavat onnellisempaa maailmaa. Heidän murheensa ja ilonsa ovat typeriä, he ovat lumoavia kaunottaria, mutta epävarmoja ja kompleksisia. He ovat tavallisia. Onnellisia he ovat, koska heillä on toisensa. Nämä tytöt ovat melkein liian ihania, isosiskoilla on valkoiset hiukset ja kulmakarvat sekä käheät äänet ja he pyörivät nurmikolla rullaluistimet jalassa, kunnes pää menee sekaisin, he tanssivat sängyllä jumppatrikoissa ilman paitaa, puhuvat pojista ja konfliktitilanteessa pitävät toistensa puolia raivoisesti. He ovat käsikirjoittajan fantasiaa tyttöydestä. Niin mystifioivaan, ihailevaan ja ylistävään sävyyn kuvattuja, että naiskatsojakin hurmaantuu, tuntee olonsa huvittuneeksi ja imarrelluksi.

Vanhempia ei perheessä näy. Ehkä tornado vei heidät mennessään. Teini-ikäiset isosiskot huolehtivat noin kymmenvuotiaasta pikkusiskosta.

Gummon henkilöhahmot ovat mieleenpainuvia ja erityisiä, tavallaan he ovat elokuvan pääasia. Tässä elokuvassa, toisin kuin pitkissä elokuvissa yleensä, teot ja motiivit ovat toissijaisia. Henkilöt itse, se mitä he ovat, heidän olemuksensa ja heistä välittyvä tunne on tärkeä. Korine on valinnut näyttelijöiksi enimmäkseen amatöörejä, jotka luonnostaan huokuvat sitä oikeanlaista valovoimaa ja luonnetta, jota roolihahmolta vaaditaan. Epänäyttelijöiden kanssa työskentelemisestä ja heidän luottamuksensa voittamisesta Korine on kertonut Tom Cunhalle IndieWire Magazinen haastattelussa näin:

"That`s why I like to work with non-actors. Because they can give me what actors can never give me, they give themselves. When the magic comes out, they give you something that is very personal and unrehearsed."

"You never can make anyone trust you. You have to somehow appeal to them, I guess. A lot of times people don`t want to be in a movie. It really depends on your rapport with the person. If they can see that you`re not wanting to make fun of them, necessarily. For me, it`s never exciting, or I never have any interest in making fun of someone. It`s very easy to do that, to film someone and look down on them or belittle them. But I`ve

always had curiosity for all my characters. It`s something I want to stare at and want to see and examine. So I guess if you`re earnest in that way, a lot of times they`re inclined to give you their trust."

KUVA 4, Bunny Boy

4 Mistä elokuva kertoo?

Gummo on rakenteeltaan kollaasimainen hetkien kudelman, eikä siinä ole perinteistä, muutama lauseeseen tiivistyvää juonta. Muutamia pääkohtia voi kuitenkin poimia.

Salomon ja Tumbler tappavat kissoja ja myyvät raadot sekatarvarakaupan miehelle. Kissarahoilla he ostavat liimaa, jota haistelevat. Pojat käyvät kovistelemassa Jarodia, joka on heidän kilpailijansa kissabisneksessä. He kuulevat, että Jarod joutuu huolehtimaan isoäidistään, joka on koomassa. Myöhemmin he murtautuvat

naamioituneina Jarodin kotiin aikeinaan uhkailla tätä lisää, mutta päätyvätkin painamaan isoäidin hengityskoneen pois päältä. Naapurustossa asuu myös sisaruskolmikko Dot, Helen ja Darby, joilla on kissa Foot Foot. Eräänä päivänä kissa katoaa. Sitten on vielä pieni skeittaava poika, jolla on jäniksen korvat, joka soittaa haitaria ja on aina ilman paitaa. Poika ei kuulu mihinkään joukkoon, hän on aina yksin ja totinen, kuin miimikko. Hän on sivustaseuraaaja ja vaiti koko elokuvan ajan. Lopussa juuri hän nostaa maasta kuolleen Foot Footin ja katsoo suoraa kameraan, katsojaan. Ehkä hän on jonkinlainen sanaton kertojan ääni, ohjaajan alter ego tai ideaaliminä.

Tarinan sisällä ja myös sen ulkopuolella kulkee vielä paljon pieniä sivujuonikulkuja. Xenian kaupunkilaiset notkuvat piholla ja kertovat rasistisia vankilajuttuja, lakkaavat varpaankynsiä, yksi etsii ymmärrystä ja huolenpitoa, toinen paiskoo tuolin kappaleiksi, pienet siivosti pukeutuneet pojat myyvät suklaata ovelta ovelle syöpää sairastavien lasten hyväksi, mutta suunnittelevat sitten tuhlaavansa kertyneet dollarit pelkkään sikailuun.

Elokuva käsittelee päällisin puolin raadollisia asioita ja sivuaa monia tabuja: teini-ikäisen homo- ja transseksuaalisuus, eutanasia, eläinräökkäys, köyhyys, prostituutio, rintasyöpä, keskittymishäiriö, seksuaalinen ahdistelu, kehitysvammaisen naisen äidinvaisto, kristillinen kaksinaismoralismi ja rasismi. Xeniasa asuu keskivertoasukkaiden lisäksi runsaasti vähemmistökansaa, jota ei useinkaan elokuvissa näe, esimerkiksi miesseuraa etsivä, auringon polttama albiinonainen, lyhytkasvuinen musta homomies joka voittaa isompansa kädenväännössä, kuuromykkä pariskunta ja aikuinen vammaisen Ellen joka imettää nukkejaan. Heidät on kuvattu Gummossa arkipäiväisesti ja arkailematta. Huumori on sävyiltään kapinallista. Korine on heidän puolellaan, hän nauraa elokuvien pintapuolisille vakiovähemmistöahmoille. Sille, että jos joku on homo tai kehitysvammaisen, ei hänellä ole muita ominaisuuksia. Myös hyvyys ja pahuus häilyvät osana kaikkien elämää. Tyystin moraalittomalta vaikuttava henkilö saattaa hetken kuluttua osoittaa valtavaa epätietoisyyttä.

Perusjuonen läpi kulkee lankoja, aihioita, väittämiä. Karmeuksista huolimatta keskeinen teema on ystävyys, ehkä myös sisarus ja äidinrakkaus. Gummo toteaa myös, että tällainen on Amerikan Yhdysvallat, tällaisia ovat ihmiset, kaunistelemattomina. Amerikkalainen unelma ei useimpien kohdalla käy toteen. Monilla ei edes ole toiveita, paitsi lyhytnäköisiä. Asioita tehdään ajankuluksi, ei suurempien tarkoituksien vuoksi. Pienen, paikalleen jämähtäneen lähiön tutussa yhteisössä voi vaipua näköalattomaan regressioon, ei tarvitse pyrkiä eteenpäin. Tärkeää on se, mistä saisi pari dollaria jolla voi ostaa kaljaa, pirtelöä tai miestenlehden. Jos näet näissä ihmisissä kauneutta, olet todellinen humanisti. Jos rakastat vain sivistynyttä eliittiä, olet yhtä ahdasmielinen kuin nämä pihalla dokaavat rasistiset typerykset! Gummon sanoma välittyy tunteen tasolla. Elokuva ei ole ehyt loogisesti vaan emotionaalisesti. Korine on verrannut elokuvien tekemistä vanhaan valokuva-albumiin. Yksittäiset kuvat eivät merkitse juuri mitään, mutta toisten kuvien ympäröiminä ne muodostavat kertomuksia, saavat syvyyttä. (Korine, Harmony, 1997, Gummo-dvd:n kommenttiraidalla) Elokuvan voi rakentaa assosiaatioiden ketjusta.

Entä mitä sana Gummo tarkoittaa? Gummo oli Marxin veljeksistä viides. (366 weirdmovies.com , 1997) Hän jäi pois ryhmästä ennen suursuosiota ja jäi vaille menestystä. Gummo kalskahtaa alakuloiselta, se on eräänlainen huono-onnisuuden ja menetettyjen mahdollisuuksien synonyymi.

5 Tyylikeinot

Kuvamateriaali koostuu super8- ja 35millimetriselle filmille kuvatuista otoksista, sekä polaroidkuvista. Kamerateat ovat pieniä, käsivarakuvausta on runsaasti, kuvaajat ovat soluttautuneet näyttelijöiden ja kaduilla lorvailevien ihmisten keskelle. Kuvat ovat kyllä rosoisella tavalla kauniita ja kuvauspaikat harkittuja. Värimaailma on kulahtaneen karkkimainen ja kesäinen. Gummo on täynnä flirttailua perinteisen teinielokuvan kanssa, mutta sen tapahtumat lipsuvat yllättäviin suuntiin ja pidemmälle kuin sovinnaisuuden säännöt sallivat. Osa tilanteista vaikuttaa hyvin sattumanvaraisilta, osa

hyvinkin lavastetuilta. Jänispoika on hetkittäin kuin päälleliimattu satuhahmo roskasakin joukossa. Hän on niin puhtoinen jopa syljeskellessään ja pissatessaan sillalta, että hänen olemassaoloonsa ei oikein usko. Toisaalta tienvarsilla norikoilevat kaupunkilaiset ovat hyvin autenttisia.

Gummo vaikuttaa hetkittäin myös tarkoituksellisen ärsyttävältä. Ihmisten väliset väkivaltakohtaukset ovat laimeita ja aivan liian pitkiä, hienoja kuvakulmia ei ole, pelkkä laaja kokokuva ja ponnetonta, tyhmännäköistä hakkaamista. Näyttelijät, epäammattilaisia kun ovat, eivät osaa esittää että lyövät oikeasti kovaa ja ovat taitavia tappelijoita. Tämä tuntuu ohjaajan valitsemalta tyylikeinolta, arvovalinnalta. Kissojen kuolemilla kylläkin herkutellaan, mutta lopputeksteistä käy ilmi, ettei kissoja onneksi todellisuudessa kohdeltu kaltoin. Raadot on saatu lahjoituksena eläinsuojeluyhdistykseltä.

Dialogi on amerikkalaisessa elokuvakulttuurissa epätyypillisellä tavalla monissa kohtauksissa paikan päällä äänitettyä. Välillä kuvamateriaalia säästää käheä kertojan ääni, toisinaan runo tai lastenlaulu, toisinaan junttimainen hölötys tai blackmetal. Äänimaisema on hetkittäin täysin irrallaan kuvasta. Musiikin tavoin on käytetty esimerkiksi filmiprojektorin ääntä ja veden solinaa. Soundtrackilla soi monenkirjava musiikki: amerikkalaisittain juurevaa counryä, gospelia, Madonaa, stoner-rockia, minimalistista haitarimusiikkia, soittorasjaa, Buddy Hollya ja särölle äänitettyä nuhaisten pikkutyttöjen laulua. Ahdistelijan autossa soi maireaa jazz. Ellen-hahmo laulaa toisinaan kuvissa suoraa kameralle ekaluokkalaisten aakkoslaulua ja virsiä, sekä hymyilee valloittavasti.

Koko elokuvallisen kaaren kannalta tärkeä on Roy Orbisonin laulu *Crying*, joka ikään kuin kuroo koko elokuvan kasaan, liimaa irtonaiset filminpalaset kiinni toisiinsa. Laulu mainitaan dialogissa elokuvan alkupuolella, impauskohtauksessa, jossa Salomonin ja Tummlerin ystävyteen syvennyttään tarkemmin.

Tummler kertoo isoveljestään, jolla oli tapana laulaa tuota biisiä. Kun Tummler laulaa otteen kertosäkeestä hieman epävireisellä teinipojan äänellään, nauraa Salomon hänelle. Kohtauksessa on jotakin hyvin hellää.

KUVA 5, Salomon ja ilmakivääri

Elokuvan loppuhuipennuskohtaus on montaasi, jossa Tummler ja Salomon ampuvat ilmakivääreillä maassa makaavaa Foot Foot-kissaa kaatosateessa, Tummler näyttää melkein kuin itkevän, samaan aikaan jäniskorvainen skeittari Bunny Boy on Dotin ja Helenin kanssa uima-altaassa, missä tytöt vuorotellen suukottelevat ahnaasti pikkupoikaa, ja lisäksi vielä arkistokuvaa, jossa tornado tuhoaa kaupunkia. *Crying* soi taustalla mahtipontisena, kaihoisana, Tummler ikävöi isoveljeään ja on hukassa, poikia ei voi tuomita kissan kuolemasta eikä mistään muustakaan. Hyväksyvä tunne valtaa

katsojan. Samaan aikaan laulu on niin sentimentaalinen, että se on huvittava. Onko tämä mainstream-elokuvien loppuspektaakkeleiden parodiaa? Gummon loppu on maagisen onnellinen ja murheellinen samanaikaisesti. Silti se ei ratkaise mitään. Ilmaan jää kysymyksiä. Katsoja voi vain toivoa, ettei noille onnettomille tyypeille kävisi ihan kauhean huonosti. Mutta Xenian kaupungin yksitoikkoinen elämäntapa ei ole kenenkään käsissä, se jatkuu ja siirtyy sukupolvelta toiselle.

6 Kylpykohtaus

KUVA 6, Kylpy

Yksi elokuvan mieleenpainuvimmista hetkistä on Salomonin kylpykohtaus. Se on esimerkillinen näyte siitä, millä tavalla Gummo on kerronnaltaan kiehtova ja nautittava elokuva. Tästä syystä luon siihen hieman yksityiskohtaisemman silmäyksen.

Ensin kuuluu vain veden solinaa ja näemme sarjan polaroid-kuvia, joissa Salomon katsoo kameraan jokseenkin skeptinen ilme kasvoillaan, istuu pyörän selässä, tukka tuulen tuivertamana, jotkut kuvista ovat heilahtaneet, toiset ovat hyvin läheltä kasvoja. Salomonissa on pikkupojan herkkyyttä ja samalla jotakin hyvin lakonista, liian nuorena liian paljon nähneen, isättömän pojan kyllästyneisyyttä. Skarvin jälkeen lotiseva ääniraita saa selityksen: Salomon istuu kylpyammeessa ja pesee itseään sienellä. Vesi on ruskeaa.

Salomon pesee uutterasti, hän hankaa korvien takaa ja saippuoi kaulan, sekä raaputtaa sienellä ammeen likaista reunaa. Hän puhalttaa veteen kuplia ja purskuttaa vettä ryppyisten sormiensa läpi. Kuvat ovat hyvin tiiviitä. Pojan posket, otsa tai laiha rintakehä täyttävät koko kankaan.

Dokumenttielokuvista puhuttaessa nousee usein esiin termi *access*: se, kuinka lähelle kohdettaan elokuvantekijä pääsee. Vaikka Gummo on fiktio, on huomion arvoista, kuinka intiimin läheisyyden päähän kuvattava on Korinen päästänyt, enkä tällä tarkoita ainoastaan fyysistä läheisyyttä. Poika ei ole ammattinäyttelijä eikä hänellä ole mannekiinimaisia piirteitä eikä taitoa poseerata. Hän vain on. Ja kameran läpi voimme uteliaina ja kunnioittaen tarkastella hänen kummallista naamaansa ja kapeaharteista olemustaan. Kuvat ovat täynnä luonnetta.

Salomonin äiti saapuu paikalle kantaen tarjottimella lautasellista spagettia ja maitolasia. Näemme käytävän kylpyhuoneeseen. Se on täynnä tavararöykkiöitä. Tässä talossa ei kukaan ole siivonnut aikoihin.

Äitikin on elämää nähneen näköinen, väsynyt, viisikymppinen nainen. Hänen kasvoissaan on heikosti erottuva, pitkä arpi ja silmämeikki on vahva ja mauton, runsaasti hopeista luomiväriä.

Kun äiti laskee ruokatarjottimen Salomonin eteen kylpyammeen pätyyn, poika näyttää

hieman kummeksuvalta, ikään kuin lämmin ateria olisi tässä perheessä harvinaisuus. Hän käy ruokaan käsiksi halukkaasti. Äiti katsoo vakavana vieressä, kun poika syö.

- *Hand me the shampoo*, hän käskee.

Salomon ojentaa pullon kylpyammeen reunalta.

- *That`s the conditioner. Hand me the other bottle*, äiti sanoo topakasti.

Salomonin ilme on kylmä. Hän ojentaa toisen pullon ja jatkaa spagetin syömistä.

Äiti alkaa hieroa shampooa Salomonin hiuksiin, hän vaahdottaa ja hankaa. Salomon ei keskeytä syömistä. Välillä leikataan äidin kasvoihin, jotka hieman irvistävät. Tukka on ilmeisesti hyvin likainen. Katsojan mielikuvissa yhdistyvät kissan veri ja kylpyveden ruskea väri. Äiti ei kysy mitään, hän ei tahdo tietää. Lopuksi hän kiepsauttaa vaahtoisen tukan ylös töyhdeksi. Oveen koputetaan, mutta kamera jää hiuskiehkuraan, joka hyvin hitaasti kiertyy itsestään auki.

Äiti avaa oven siisteihin pukuihin pukeutuneille veljeksille. He myyvät suklaapatukoita, joiden tuotot menevät hyväntekeväisyyteen. Äiti ostaa yhden.

- *Some dessert?* hän palaa Salomonin luo.

Poika tarttuu hanakasti suklaaseen, mutta se luiskahtaa likaiseen veteen. Salomon ei välitä, hän noukkii herkun ammeesta ja syö sen suurina palasina spagettilautaselta. Kasvot ovat kastikkeen ja suklaan tuhrimat. Absurdi tilanne: päähenkilömme on vastapesty ja entistä likaisempi.

Kohtaaus on ylistys Salomonin hahmolle: sen pikkutarkat nyanssit, pienet ilmeet ja eleet, pitkien kuvien hidas intensiteetti, taustalla sinisiä kaakeleita vasten liiskattu pala

pekonia. Kohtaus kertoo myös hänen köyhyydestään ja kasvatuksestaan. Pöytätapoja ei ole, kiitosta ei sanota.

Tietysti kohtaus syventää myös äidin ja pojan repaleista suhdetta. Äiti on kovapintainen. Hän ei osoita hellyyttä sanoilla, vaan teoilla. Ruoka, hiusten peseminen ja suklaa kyllä kertovat välittämisestä, mutta äidin ilme on jatkuvasti iloton. Hän huokuu kyynisyyttä. Hän on leski ja hänen ainoa poikansa on ongelmassa. Äiti on neuvoton, ehkä myös hieman luovuttanut. Hän ei jaksaa hoitaa perusasioita, siivoamattomuus ja Salomonin pohjaton nälkä kertovat sen. Tässä kohtauksessa äiti yrittää pinnistää ja huolehtia raggaripojastaan.

Salomon ei sano äidille sanaakaan. Hän on introvertti, kuten teinit tyypillisesti ovat, mutta torjuvassa käytöksessä on myös loukkaantunut sävy. Äitien kuuluisi olla vahvoja ja turvallisia, äitien kuuluisi ruokkia lapsensa silloinkin kun menee huonosti. Salomon on oppinut pärjäämään itseksensä.

Kuitenkaan hän ei ole ypöyksin. Äiti ei ole pullantuoksuinen, mutta hän on olemassa. Tummlerin tilanne on toinen. Kun Tummler mutisee monologissaan vihaavansa maailmaa ja itseään, toteaa Salomon erään toisen kohtauksen ääniraidalla:

"Life is beautiful. Really it is. Full of beauty and illusions. Without it you would be dead."

Vaikka lausahdus on puujalkamainen, on se valoisa vitsi synkeän pojan suusta.

7 Lopuksi

Yhteiskunnalliset aiheet ovat haaste. Erityisesti nuori taiteilija leimataan helposti ”kauhukakaraksi,” jonka teokset julistavat vain ikään kuuluvaa, normaalia ja hitusen hölmöä kapinaa, joka menee sitten ohi, kunhan vähän kypsyy ja viisastuu. On hankalaa rikkoa tabuja ja olla railakas olematta mauton tai ylidramaattinen. Oikeanlaisen *sävyn* löytäminen ja sen ylläpitäminen läpi työskentelyprosessin on kokemukseni mukaan kiperin ja tavoiteltavin taito elokuvan tekemisessä.

Tämä elokuva on mielestäni sanomaltaan varsin ihmisläheinen ja heikoimpien puolella. Silti Gummo on paikoin jokseenkin lapsellinen elokuva. Kontrastit ovat äärimmäisiä. Amerikkalainen yhteiskunta on hyvin kaksijakoinen, ja elokuvantekijä tahtoo näyttää sen peittelemättä. Korine on Gummoa tehdessään ollut vasta 22-vuotias ja ilmaisultaan kiivas ja hontelo. Silti elokuvan *sävy* on eheä alusta loppuun.

Nuorisohulltion leimasta Korine ei koskaan ole onnistunut irroittautumaan. Tiedotusvälineet kuvailevat nykyisin nelikympistä ohjaajaa yhä sanoilla *infant terrible* ja *bad boy intellectual*. (Sato, Kuriko, 2001, Project A)

Vuonna 1997 Gummo voitti Venetsian ja Rotterdamin elokuvafestivaalien pääpalkinnot. Hyvin nimekkäät ohjaajalegendat, kuten Werner Herzog, Bernardo Bertolucci, Jean-Luc Godard ja Gus Van Sant ylistivät elokuvaa. (en.wikipedia.org/wiki/gummo) Useimmat kriitikot kuitenkin inhosivat sitä. New York Timesin kulttuuritoimittaja David Denby kirjoitti Gummosta näin:

"Harmony Korine is too arrogant to understand that it's much harder to tell a story coherently than it is to string together a series of "cruel" vignettes. But that's a mistake that can be put down to youth. What can't be forgiven is the habit of aestheticizing the poverty and troubles of helpless people."

"Indeed, anyone taking Gummo as a serious essay on social breakdown should be sent to a home for retired liberals."(Denby, David, 1997, New York Magazine)

Edes epätavallisten elokuvien ihailijakunta ei ole yksimielinen Korinen lahjakkuudesta. 366weirdmovies.com -sivustolla kuvailee nimetön kirjoittaja Gummoa varsin epäilevin sanankääntein:

"Korine creates no pathos for his characters. You can't be sure if that is a deliberate choice, a result of a lack of empathy, or a result of a lack of ability."

"The real object of the critics ire should have been Fine Line Pictures: Who gives a kid with no prior experience a big check and carte blanche to make whatever film he wants?" (366 weirdmovies.com , 1997)

Murskaava kritiikki sai aikaan myös vastahyökkäyksiä. Manchester University Press julkaisi tutkija J.J. Murphyn "akateemisen puolustuspuheen." Laajassa Gummoa käsittelevässä esseessä Murphy näkee Korinen kerronnan jatkumona epäkaupallisen amerikkalaisen elokuvan traditiolle ja vertaa tätä juonettoman elokuvan pioneereihin Maya Dereniin, Christopher Maclaineen ja Jonas Mekasiin. Murphy nostaa esiin Gummon intertekstuaalisuuden: Elokuvan dialogissa on lainoja vaudevillekulttuurista. Tämä seikka tuo Gummoon uuden, karnevaalimaisen tason. Murphyn näkemyksen mukaan Gummo tutkii erilaisuuden teemaa ansioituneesti. (Murphy, J. J, 2003)

Korine itse ei koe olevansa millään tapaa väärinymmärretty, outsider tai avantgardisti:

"I'm a hundred per cent commercial film maker!"
(Jefferson, Hack, 1999)

Tästä huolimatta keskivertoyleisö ei ole koskaan hänen elokuviaan löytänyt.

Jonkinasteinen raivostuttava kypsymättömyys on ehkä Korinelle tapa pysyä särmikkäänä idealistina, hän ei ainakaan toistaiseksi vaikuta keskiluokkaistuneen iän myötä. Uusin elokuva Trash Humpers kertoo vanhoista juopoista, jotka vandalisoivat kaupunkia. Kuvauksien ajan Korine nukkui itsekin taivasalla.

Itseäni Korinen jääräpäisyys inspiroi. Katson Gummoa voimauttavana teoksena, se ilahduttaa ja rohkaisee elokuvakerronnan pulmien kanssa kamppailevaa mieltä. Intuitiivisella tavalla irtonaisista palasista kasattu näytelmäelokuva ei aina pysy kasassa. Tekijän on onnistuakseen luotettava vilpittömästi materiaaliinsa ja oltava rohkea. Gummosta paistaa läpi rentous ja häikäilemätön nautiskelu. Isolla rahalla ja tuotantokoneistolla olisi tuskin syntynyt mitään yhtä pirskahtelevaa ja rakenteeltaan omaleimaista. Korine itse tuntuu vähät välittävän muiden näkemyksistä:

"By the time most directors get to make a movie they`re so scared that they try to make it really appealing. I don`t care. I would rather try something and fail rather than not try." (Taubin, Amy , 2008, The Brooklyn Rail)

Lähteet

Päälähde:

Korine, Harmony, 2007, Gummo (Elokuva ja kommenttiraita, saatavilla dvd-levynä)

Sähköiset lähteet:

Murphy, J. J, 2003, Harmony Korine`s Gummo: The compliment of getting stuck with a fork, Manchester University Press. (käytetty 3. 4. 2011) Löytyy osoitteesta www.manchesteruniversitypress.co.uk/uploads/docs/050008.pdf

Taubin, Amy , 2008, Harmony Korine in conversation with Amy Taubin, The Brooklyn Rail www.brooklynrail.org/2008/07/film/harmony-korine-in-conversation-with-amy-taubin#bio (käytetty 3. 4. 2011)

Cunha, Tom, 1998, A conversation with Harmony Korine, Indie Wire Magazine (käytetty 4. 4. 2011) www.angelfire.com/ab/harmonykorine/tomcunha.html

Denby, David, 1997, Clawless. books.google.com -> New York Magazine 3. Marraskuuta 1997 (käytetty 3. 4. 2011)

Nimetön kirjoittaja, www.366weirdmovies.com/gummo-1997 (käytetty 10. 4. 2011)

Huddleston, Tom, 2008. Interview with Harmony Korine. Löytyy osoitteesta www.electricsheepmagazine.co.uk/features/2008/03/04/interview-with-harmony-korine

Grealy, Fergus, 2003, Harmony Korine filed under great directors, Senses of Cinema www.sensesofcinema.com/2003/great-directors/korine/

www.ohiohistory.org/etcetera/exhibits/swio/pages/content/1974_tornado.htm (käytetty 24.5. 2011)

Sato, Kuriko, 2001, The anti-dreamer, Project A www.harmony-korine.com/paper/int/hk/dreamer.html (käytetty 12.4. 2011)

Jefferson, Hack, 1999, Pure vision, Dazed & Confused
www.harmony-korine.com/paper/int/hk/vision.html (käytetty 3.4. 2011)

en.wikipedia.org/wiki/harmony_korine (käytetty 10.4. 2011)

en.wikipedia.org/wiki/gummo (käytetty 10.4. 2011)

Kuvat

KUVA 1, Muskelit

www.thypath.com/harmony/gummo/gummo-pix/gummo000.jpg

KUVA 2, Salomon ja Tummler

groundupmusic.files.wordpress.com/2010/05/gummo008.jpg

KUVA 3, Dot ja Helen

alexisonzombieisland.blogspot.com

KUVA 4, Bunny Boy

collinwinstheinternet.wordpress.com

KUVA 5, Salomon ja ilmakivääri

www.digicult.it/archivio/digimag_51eng/

KUVA 6, Kylpy

donaldforeman.com/blog/wp-content/uploads/2008/10/gummo128.jpg